

l'Educació qüestionada

**L'EDUCACIÓ
QÜESTIONADA?**

EN UNA ETAPA DE DESORIENTACIÓ
L'EDUCACIÓ VEU DESDIBUIXAT EL SEU PAPER.
DOCENTS I EDUCADORS DESBORDATS
PATEIXEN UN FORT ESTRES.
HI HA UN DESENCIS QUE NO FACILITA LA REACCIÓ.
ES UN FET LOCAL O GENERALITZAT.
QUÈ CAL CANVIAR?

**DANILO
MARTUCELLI**
SOCIOLOG

**HUNGRIA
PANADERO**
SOCIOLOGIA

**ENRIC
PRATS**
PEDAGOG

TAULA RODONA

12 DE MARÇ 2026
17:30h
SALA D'ACTES ROSA SENSAT
(AVINGUDA DE LES DRASSANES, 3, BARCELONA)

organitzat per: **FMRPC**
Federació de moviments
de renovació pedagògica
de catalunya

amb el suport de:
**Diputació
Barcelona**
Àrea d'Educació

DOCUMENT DE RELATORIA

#Danilo Martucelli

#Hungria Panadero

#Enric Prats

L'educació qüestionada

document de treball

Aquesta obra està subjecta a la llicència Creative Commons de Reconeixement-Nocomercial-SenseObraDerivada

(by-nc-nd).

Es permet la reproducció, distribució i comunicació pública de l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria. No es permet l'ús comercial de l'obra ni la generació d'obres derivades.

FMRPC - BARCELONA 2026 -

Avda Drassanes 3,3r 08001 Barcelona

amb el suport de l'Àrea d'Educació
de la Diputació de Barcelona

Sobre aquest document

Aquest document recull la relatoria de la taula rodona “L’educació qüestionada”, amb la participació de Danilo Martuccelli, Enric Prats i Hungria Panadero, organitzada per la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya el passat 12 de març de 2026.

La conversa s’organitza al voltant de tres preguntes de fons —què demana la societat a l’educació, com hi estan responent els sistemes educatius i quin és l’estat de salut democràtica del sistema— que permeten situar alguns dels principals reptes que travessen avui l’escola.

Al llarg del diàleg emergeix una diagnosi compartida: l’educació es troba en un moment de tensió, travessada per demandes socials sovint contradictòries, per un debilitament del projecte educatiu modern i per una crisi creixent del rol docent i de la institució escolar.

Les intervencions no apunten cap a una resposta única. Al contrari, posen en relleu matisos, desacords i perspectives complementàries que permeten entendre millor la complexitat del moment actual. En aquest sentit, el valor del document no rau tant en les conclusions, sinó en les preguntes que s’obren i en les tensions que es fan visibles.

Entre aquestes tensions, apareixen amb força algunes qüestions clau: la dificultat de l’escola per respondre a demandes socials difuses, la pressió de models tecnocràtics i competitius, la fragilitat de la participació democràtica real, o el desgast i la incertesa del col·lectiu docent.

Ahora, també emergeixen algunes línies de sentit compartides: la necessitat de recuperar un projecte educatiu amb capacitat de proposta, de reforçar el paper del col·lectiu docent, i de tornar a situar el coneixement, la convivència i la participació al centre de l’experiència educativa.

Aquest document vol recollir aquestes idees i posar-les a disposició com a material per continuar pensant —i debatent— el present i el futur de l’educació.

Podeu recuperar els video de la taula rodona al web:

<https://www.mrp.cat/inici/501/educacio-questionada>

Índex

Diagnòstic sociològic — Danilo Martucelli

Resposta del sistema — Enric Prats

Salut democràtica i participació — Hungria Panadero

Diàleg creuat — Danilo Martucelli

Continúa el debat — Enric Prats — Hungria Panadero

Diàleg amb els assitents

Síntesi de la taula rodona

Diagnòstic sociològic

Danilo Martucelli

Comencem pel marc. Per entendre què està passant, necessitem comprendre les transformacions socials que travessen l'educació.

Pregunta principal

Des de la mirada sociològica:

Cuál es la demanda estructural que hace la sociedad a educación educación?

Resum de la intervenció de Danilo Martucelli

Martucelli parteix d'una pregunta fonamental: què demana la societat a l'escola? La seva resposta és que li demana "tot i res", perquè les demandes socials són inconsistents, heterogènies i sovint buides de contingut. Aquesta contradicció situa la institució escolar en una posició molt complexa.

Explica que, des dels anys 50 fins als 90, la masificació escolar va transformar radicalment l'educació: la idea utòpica que allò que l'escola havia ofert a uns pocs es podria oferir a tothom. Però des dels anys 80-90, aquesta promesa entra en crisi i emergeixen nous reptes: diversitat social i migratòria, relació amb el mercat laboral, digitalització, transformacions de l'estat del benestar, i un relleu generacional docent profund.

Martucelli defensa que l'escola ha intentat respondre a totes aquestes demandes, però com que són difuses, canviants i sovint inconciliables, aquesta estratègia porta a un bloqueig. Per això proposa un canvi de perspectiva: deixar de pensar què vol la societat de l'escola i començar a pensar què pot proposar l'escola a la societat.

Recupera la idea de l'escola moderna com a institució amb un projecte educatiu fort, autònom i amb coratge polític, capaç d'actuar fins i tot "contra" determinades dinàmiques socials injustes. Posa l'exemple del feminisme i la igualtat de gènere: un èxit col·lectiu on la contribució de l'escola ha estat decisiva, no perquè respongués a una demanda social, sinó perquè va impulsar un projecte transformador.

La seva conclusió és clara: cal passar de la reacció a la proposta, i reconstruir un projecte polític i educatiu propi de l'escola.

Idees principals

1. La demanda social a l'escola és inconsistent

- La societat demana "tot i res alhora".
- Les demandes són vagues, contradictòries i sovint buides de contingut.
- Intentar satisfer-les totes porta a la paràlisi del sistema escolar.

2. La masificació va ser el gran catalitzador del canvi educatiu

- De l'escola elitista es passa a l'escola de masses amb una utopia igualitarista.
- Aquesta utopia entra en crisi a partir dels anys 80-90.
- La masificació va obrir la porta a nous reptes que ja no depenen només de l'accés.

3. Nous reptes que tensionen el sistema escolar

- Diversificació de l'alumnat (públics que abans no hi eren).
- Relació creixent (i problemàtica) entre escola i ocupabilitat.
- Migracions i redefinició del model d'assimilació.
- Revolucions tecnològiques: digitalització i ara intel·ligència artificial.
- Transformacions de l'estat del benestar i canvis generacionals del professorat.

4. L'escola va assumir algunes transformacions amb èxit

- L'exemple més clar: el feminisme i les polítiques de gènere.
- L'escola va contribuir activament a transformar la societat, no només a respondre-hi.

5. Cal recuperar un projecte educatiu propi

- L'escola moderna tenia un projecte fort, autònom i polític.
- Avui, en canvi, l'escola està massa pendent de "respondre" a demandes inconcretes.
- Martucelli proposa una "revolució copernicana": deixar de satisfer demandes i tornar a proposar.

6. L'escola ha de tornar a ser una institució amb coratge transformador

- No subordinada a les demandes socials del moment.
- Amb capacitat per definir finalitats i horitzons propis.
- Amb voluntat de transformar la societat, no només d'adaptar-s'hi.

Resposta del sistema

Enric Prats

Pregunta principal

Com hi estan responant els sistemes educatius?

Resum de la intervenció d'Enric Prats

Enric Prats parteix de la mateixa idea que Martucelli: la resposta de l'escola als reptes actuals oscil·la entre el "tot i res", però ell posa l'accent en com ho viuen els sistemes educatius i el professorat.

Diferència entre una mirada apocalíptica o catastrofista i una mirada optimista entesa com "òptima": allò que és possible en cada moment. Per a Prats, aquest realisme possibilista és propi de la tasca educativa.

Situa l'escola com un espai de paradoxes que generen tensions i poden derivar en conflictes, especialment entre dues finalitats: la socialització i l'emancipació individual.

Assenyala que els sistemes educatius actuals són erosionats per la col·lisió entre dos marcs de valors:

- un de hegemònic, individualista i competitiu
- un de progressista, comunitari i col·laboratiu

Aquesta tensió es manifesta en diverses dimensions:

- les polítiques educatives basades en proves com PISA, que mesuren només una part del que fa l'escola;
- un model d'inclusió condicionat pel capacitisme;
- la manca d'una veritable participació democràtica, sovint reduïda a mecanismes cosmètics;
- i sobretot, una profunda erosió de la figura docent.

Sobre aquesta erosió, destaca dos fenòmens:

1. La tecnologia, que ha "desplaçat el saber" i ha alterat la relació entre mestres i famílies.

2. L'avenç dels discursos reaccionaris i tradicionalistes, que guanyen pes en el magisteri, generant aliances paradoxals entre tecnologia i tradicionalisme.

Enric Prats es pregunta quin és avui l'horitzó ideològic del professorat i alerta que un sector creixent assumeix discursos conservadors que impacten en la cultura escolar.

Tanca l'anàlisi amb una qüestió fonamental: ha de respondre l'escola al que li demana la societat o ha de proposar alguna cosa diferent? Prats coincideix amb Martucelli: l'escola ha de proposar, però només ho podrà fer si ho fa el

col·lectiu docent, que avui es troba cansat, precaritzat i sense les condicions necessàries per elevar el nivell. Malgrat això, recorda que amb una inversió baixa Espanya obté resultats molt alts, cosa que evidencia el compromís del professorat.

La conclusió de Prats és clara: el futur del sistema dependrà de la capacitat del col·lectiu docent per proposar un projecte, però avui no està clar què pot proposar.

Idees principals d'Enric Prats

1. L'escola es mou entre l'optimisme possibilista i la catàstrofe

La mirada educativa ha de centrar-se en allò "òptim", en el que és possible dins de cada context.

2. L'escola és un espai de paradoxes

- Socialització vs emancipació.
- Col·laboració vs competitivitat.
- Comunitat vs individualisme.

3. Tensió entre valors hegemònics i valors progressistes

El sistema polític-econòmic demana competitivitat i resultats; molts educadors aposten per valors comunitaris i democràtics.

4. PISA com a marc que imposa un model

Les proves internacionals mesuren allò que és individual i competitiu, deixant fora aprenentatges col·laboratius, humanístics i artístics.

5. Inclusió i capacitisme

Els marcs normatius tendeixen a definir "deficiències" segons criteris estàndard que expulsen diferències.

6. Democràcia escolar superficial

Els mecanismes participatius sovint són simbòlics i no alteren el funcionament real.

7. Erosió de la figura docent

- La tecnologia desplaça el saber i deslegitima el rol professional.
- Les famílies consulten plataformes abans que el mestre.
- Discursos d'odi i tradicionalisme guanyen espai en la cultura del professorat.

8. Aliances paradoxals: tecnologia + tradicionalisme

Apareix una confluència nova i inquietant entre innovació tecnològica i ideologia reaccionària.

9. El professorat està cansat i sense condicions adequades

Tot i això, aconsegueix bons resultats amb poca inversió.

10. L'escola només podrà proposar un projecte si ho fa el col·lectiu docent

Actualment, però, no està clar quin projecte pot oferir.

Salut democràtica i participació

Hungria Panadero

Pregunta principal

Però ... qui decideix sobre educació i amb quina legitimitat?

Quin és avui l'estat de salut democràtica del sistema educatiu? Tenim espais reals de participació o sobretot mecanismes formals?

Resum de la intervenció d'Hungria Panadero

Hungria Panadero inicia la seva intervenció qüestionant alguns conceptes utilitzats en el debat, especialment el terme massificació. Des de la seva perspectiva sociològica i pedagògica, defensa que en el nostre context (Catalunya i l'Estat espanyol) és més adequat parlar de democratització i després universalització del sistema educatiu. La massificació seria, en tot cas, una conseqüència d'aquests processos, sumada a la manca de recursos i d'estratègia.

En relació amb la democràcia i la participació, recupera una idea clàssica de Ferrer i Guàrdia: els governs sempre han procurat dirigir l'educació perquè saben que el seu poder es basa en l'escola. Aquesta idea serveix a Panadero per afirmar que encara avui el control polític del sistema educatiu condiciona profundament la participació real.

El diagnòstic central de la seva intervenció és clar: tenim una "sobredosi de mecanismes formals" i una "anèmia de participació real". Segons ella, el sistema ha "domesticat" la participació i ha limitat la possibilitat d'emancipació dels col·lectius implicats.

Panadero identifica tres grans formes de domesticació:

1. Domesticació del professorat

La deriva tecnocràtica —avaluacions estandarditzades, plataformes, burocràcia— ofega el criteri docent. Els mestres acaben atrapats en microavaluacions que impedeixen una avaluació integral del desenvolupament dels infants i adolescents.

2. Exclusió de l'alumnat com a subjecte polític

El sistema educatiu continua funcionant segons una lògica adultocràtica. Tot i que la participació infantil és un dret reconegut per la Convenció dels Drets de l'Infant, els

centres ofereixen dinàmiques participatives superficials, que sovint no interpel·len realment l'alumnat. Panadero posa exemples simples però reveladors: si els infants no poden ni decidir on seuen a l'aula, difícilment podran implicar-se en processos participatius més complexos.

3. Tractament de famílies i comunitat com a "clients"

Els centres tendeixen a adoptar un rol de prestació de serveis i no com a projectes comunitaris compartits. La participació familiar es manté en un nivell formal, institucionalitzat, però poc incidint en les decisions del centre.

A partir d'aquí, Panadero diferencia fortament entre primària i secundària. Denuncia que, en secundària, els centres funcionen com a equipaments infrautilitzats, tancats de 15h a 24h i sense connexió comunitària. Proposa transformar els instituts en serveis integrals d'atenció juvenil, amb professionals diversos (psicologia, orientació, tallers, teatre...), on el docent sigui una peça més d'un ecosistema ampli.

També reivindica la pedagogia dels marges i recorda experiències històriques de resistència educativa, com iniciatives comunitàries a barris com la Verneda, com a exemple d'autogestió i de projectes educatius emancipadors que van desafiar el model establert.

Finalment, Panadero afirma que la salut democràtica dels centres depèn d'un projecte comunitari autogestionat, on els diversos col·lectius (docents, infants, famílies, entitats del territori) tinguin capacitat real de decisió. La seva idea central és que participació és interpel·lació: si el que es proposa no importa als participants, no hi haurà participació real.

Idees principals

1. Universalització ≠ massificació

La massificació és resultat de democratitzar i universalitzar sense posar-hi recursos ni estratègia.

2. "Sobredosi de mecanismes formals, anèmia de participació real"

Consell escolar, comissions, protocols: molta arquitectura formal, poca democràcia efectiva.

3. Domesticació de la participació

El sistema ha neutralitzat el potencial emancipador de docents, alumnat i famílies.

4. Criteri docent ofegat per burocràcia i tecnocràcia

Avaluacions estandarditzades i plataformes dificulten una avaluació integral.

5. Adultocràcia: l'alumnat queda fora de les decisions

Participació poc rellevant i no interpel·lant.

6. Famílies i comunitat tractades com a “clients”

I no com a agents actius de la vida escolar.

7. Model d'institut infrautilitzat

Cal convertir-lo en un equipament comunitari i integral.

8. Pedagogia dels marges com a inspiració

Experiències comunitàries locals com a espai de resistència i innovació democràtica.

9. La clau: autogestió comunitària

La salut democràtica del sistema depèn de projectes autogestionats, flexibles i contextualitzats

4- Diàleg creuat després dels blocs.

Danilo Martucelli

Martucelli comença reconeixent la coherència entre les intervencions d'Enric Prats i Hungría Panadero. Torna a posar l'accent en un element clau del seu discurs: la necessitat que l'escola faci el pas d'una actitud defensiva i resiliència a una actitud ofensiva, propositiva, especialment davant l'hartament del docent i la rigidesa institucional.

Segons ell, l'escola actualment funciona perquè els mestres troben solucions individuals a problemes col·lectius, però això manté el sistema en una precarietat estructural. Aquest individualisme docent —fruit de veure l'educació des de l'aula i no des del sistema global— impedeix una resposta col·lectiva i reforça la crisi del model.

Martucelli reprèn el diagnòstic sobre participació i el complex vincle entre implicació social i participació política: vivim en societats altament involucrades emocionalment en temes col·lectius, però amb poca disposició per a la participació formal. Aquesta tensió condiona directament els models de participació escolar.

A partir d'aquí, proposa reconstruir les promeses fundacionals de l'escola moderna, que s'han anat erosionant. Identifica cinc grans promeses a recuperar:

1. La raó i la instrucció. L'escola ha perdut el seu vincle amb la Il·lustració i el valor de la racionalitat, en un context on, malgrat l'elevadíssim nivell de titulació, proliferen prejudicis, conspiracions i irracionalsmes.

2. La igualtat. La democratització va transformar la igualtat en “igualtat d’oportunitats”, lligada a meritocràcia i mobilitat social, però això ha desfigurat la funció emancipadora original. Cal tornar a un projecte que articuli col·lectivitat i realització individual.

3. La participació. La participació ja no pot ser assimilació a la Nació ni mera iniciació laboral: ha de respondre a societats individualitzades, diverses, amb vincles col·lectius flexibles i múltiples formes de compromís i desafiliació.

4. La forma escolar. L’escolarització. L’escola va inventar una arquitectura educativa potent, però avui aquesta forma s’ha convertit en una finalitat en si mateixa. Cal obrir l’educació dins i fora de l’escola, concebre-la com un continu i adaptar els formats als reptes actuals.

5. La vida en comú. El món comú que la modernitat volia construir ja no és possible. El repte no és formar un “subjecte cívic homogeni”, sinó fonamentar una ètica de la convivència: respecte a la diferència, capacitat de dialogar, d’interpretar el punt de vista de l’altre i d’habitar la pluralitat.

Martucelli insisteix que l’educació ha d’estar en tensió amb la societat, no sotmesa a les seves exigències. Ha de proposar un ideal, no limitar-se a socialitzar. Per això critica el

dogmatisme progressista i demana recuperar una “mística” de la professió docent: el sentit de formar part d’un projecte col·lectiu i transformador, que avui s’ha perdut.

Conclou que la crisi actual de l’escola pot ser una oportunitat: l’avenç dels discursos reaccionaris podria servir com a catalitzador d’una resposta col·lectiva educativa que recuperi el valor de la instrucció, la raó i la igualtat.

Idees principals

1. De la resiliència a l’ofensiva

- L’escola ha d’abandonar la posició defensiva i passar a formular una oferta educativa pròpia.
- Reaccionar ja no és suficient: cal proposar.

2. L’escola aguanta gràcies a solucions individuals

- El sistema és rígid i sovint disfuncional.
- Malgrat això, mestres i professors creen solucions personals a problemes col·lectius.
- Aquest individualisme impedeix la transformació estructural.

3. Implicació social vs participació política

- Les persones estan molt afectades pels problemes socials, però participen poc.
- La participació ciutadana activa rarament supera el 3-5%.
- La participació real sempre la fan minories actives.

4. Cal recuperar les promeses fundacionals de l'escola moderna

a) Raó i instrucció

- L'escola ha perdut el vincle amb la Il·lustració.
- Malgrat nivells alts d'educació, reapareixen prejudicis i irracionalitats.
- Cal un projecte fort de cultura, racionalitat i pensament crític.

b) Igualtat

- La igualtat d'oportunitats és un mite funcional, no emancipa.
- Emancipació = desenvolupament ampliat de la diversitat humana.
- Cal recuperar l'articulació entre col·lectiu i realització personal.

c) Participació

- La participació ja no pot ser homogeneïtzadora.
- Ha de tenir en compte societats individualitzades i diverses.
- L'escola ha de repensar com formar per a una participació plural i flexible.

d) Forma escolar. L'escolarització

- L'escola va inventar una forma poderosa, avui convertida en finalitat.
- Cal obrir l'educació dins i fora de l'escola i concebre un continu educatiu.

e) Vida en comú

- Ja no es pot construir un món comú homogeni.
- L'horitzó és la convivència: respecte, diàleg, comprensió de l'altre.
- El progressisme ha de revisar els seus dogmes.

5. Cal recuperar la "mística" docent

- Abans els mestres sentien que contribuïen a un projecte transcendent.
- Avui falta sentit, i sense això la professió es buida i l'escola entra en crisi.

6. Els atacs reaccionaris poden ser un catalitzador

- Els discursos anti-raó i anti-ciència posen en evidència la urgència de reconstruir un projecte educatiu fort.

7. L'escola no pot seguir només adaptant-se a la societat

- Fa 40 anys que escoltem demandes socials.
- Ara toca fer una oferta educativa pròpia.
- La clau és recuperar la força política de l'educació.

5- CONTINÚA EL DEBAT DEBAT

Tot seguit, **Enric Prats** i **Hungria Panadero**, també alguns dels assistents, afegeixen idees al debat:

Els participants continuen dialogant sobre com l'escola pot passar d'una lògica defensiva a una lògica ofensiva en un context marcat per la caiguda de les utopies modernes i l'entrada en un temps de distopies socials. Argumenten que l'escola no pot mantenir-se al marge del clima social i polític, però tampoc pot resignar-se a reproduir-lo.

Una primera idea forta és que, tot i l'individualisme de molts docents —sobretot com a estratègia d'autodefensa davant la complexitat i el desgast—, la tasca educativa és essencialment col·lectiva. Quan l'escola actua com a equip, hi ha marge per innovar, resistir i transformar; quan cada mestre es tanca a la seva aula, el sistema es debilita. També apareix el diagnòstic que els debats sobre educació es produeixen fora de l'escola, mentre dins es viuen realitats molt diferents i sovint desconectades del discurs polític o mediàtic.

S'obre un debat sobre el poder polític de l'escola. Es qüestiona si avui els governs realment creuen que es pot controlar la societat a través de l'educació, com defensava Ferrer i Guàrdia. Alguns participants consideren que ja no: el control ideològic passa per altres canals. Altres, en canvi, apunten que certes opcions polítiques —com el manteniment de la concertada, el tractament curricular de la diversitat o el tancament d'aules públiques— sí que responen a decisions ideològiques que afecten el model educatiu i social.

Dins del mateix debat, s'insisteix que l'escola pot jugar un paper transformador, però això exigeix tres lluites complementàries:

1. Cultural: recuperar el valor del saber, la raó, el pensament crític; reubicar la cultura com a identitat de l'escola.
2. Política: assumir que l'educació és un espai de tensions ideològiques i disputar-lo amb claredat, sense renúncies disfressades de consens.
3. Estètica: convertir l'escola en un lloc habitable, singular, significatiu; un espai que generi sentit.

Apareix també el debat sobre el desplaçament ideològic del professorat. Alguns participants intuïtivament afirmen que hi ha hagut un moviment de l'esquerra cap a la dreta, especialment en sindicats i estructures intermitges. Això, combinat amb el cansament i la precarietat, dificultaria la possibilitat que el col·lectiu docent lideri projectes ofensius o transformadors.

Un altre bloc del debat es centra en la crisi de l'ofici docent, sobretot a secundària. La

massificació i la democratització no han estat acompanyades d'una reflexió profunda sobre el perfil i les condicions del professorat. S'expliquen situacions quotidianes sorprenents: docents sense formació pedagògica adequada per treballar amb adolescents, famílies que perceben manca de competències, equips que no funcionen, rigidesa del funcionariat i impossibilitat de reformes estructurals.

També es denuncia la tecnificació desbordada de l'escola, que converteix els mestres en administradors de plataformes digitals, gestors d'incidències tècniques i agents burocràtics més que educadors. Es qüestiona l'entrada acrítica de grans plataformes (Google, etc.) i la privatització indirecta de la digitalització.

Davant d'això, alguns defensen que la revolució pedagògica ha de venir d'un ofici docent reconegut, d'equips que prenen decisions col·lectives i valentes i d'una revalorització del pensament crític. I aquí s'insisteix en una proposta clara: recuperar el mètode socràtic, l'art de fer bones preguntes, com a competència essencial en un món on la IA i els algorismes responen ràpidament, però no pensen. Ensenyar a preguntar seria la clau emancipadora del 2026.

Finalment, el debat torna a la política educativa: es rebutja la idea de buscar consensos immòbils i s'afirma que els governs han d'aplicar els seus programes de manera valenta, especialment si són programes progressistes en matèria educativa. Es recorda que moltes lleis han estat pactades a la baixa i que l'escola continua massa condicionada per correlacions de força polítiques i per un sistema dual públic-concertat que perpetua segregacions.

En conjunt, el fragment reconeix que l'escola pot ser una força de transformació, però només si: – actua col·lectivament, – recupera la centralitat del saber i la raó, – assumeix el conflicte polític, – supera la por i la prudència, – i se situa “a la ofensiva” amb un projecte clar en un món distòpic.

Idees principals

1. L'escola viu en un context de distopia social

Les utopies modernes han caigut i el clima polític i cultural és distòpic; l'escola no pot quedar-ne al marge.

2. La tasca educativa és col·lectiva, però predomina l'individualisme docent

Molts docents es tanquen a l'aula com a autodefensa; això fragmenta el sistema i impedeix projectes transformadors.

3. El debat educatiu està fora de l'escola

Hi ha una desconexió profunda entre el discurs polític/mediàtic i la realitat quotidiana dels centres.

4. El poder polític ja no concep l'escola com a instrument de control social

Tot i això, les decisions sobre concertada, currículum o finançament segueixen sent profundament ideològiques.

5. Tres lluites fonamentals per passar a l'ofensiva

- Cultural: recuperar la raó, el saber, la cultura com a identitat de l'escola.
- Política: assumir el conflicte, no refugiar-se en consensos immòbils.
- Estètica: fer de l'escola un lloc significatiu i habitable.

6. Possible desplaçament ideològic del professorat cap a la dreta

Afecta sindicats, cultura educativa i resistències a projectes transformadors.

7. Crisi de l'ofici docent, especialment a secundària

Professionals sense formació pedagògica, rigidesa de plantilles, manca d'acompanyament, dificultats estructurals.

8. La tecnocràcia i la digitalització ofeguen la funció educativa

El docent esdevé administrador de plataformes i gestor de burocràcia; privatització indirecta amb grans empreses tecnològiques.

9. La por paralitza: cal valentia i equips cohesionats

Abans els mestres arriscaven més; avui hi ha excés de prudència i falta de confiança en els equips.

10. L'escola pot transformar si pensa (i pregunta)

Recuperar el mètode socràtic i l'art de fer preguntes com a competència clau en l'era digital i de la IA.

11. L'escola continua sent política, i les lleis reflecteixen correlacions de força

La concertada i certes reformes educatives són el resultat d'aliances i bloquejos polítics històrics.

12. L'escola del futur ha de ser coratjosa, crítica i col·lectiva

Si vol ser progressista i emancipadora, ha d'anar contra corrent d'un món que sovint reforça desigualtats, irracionalisme i consumisme.

6.- El diàleg amb els assistents

Idees principals del públic

A. Poder i polítiques educatives

- El neoliberalisme ha impulsat una agenda educativa global uniforme (estandardització, avaluacions, mercantilització), cosa que indica interès de poder internacional en l'educació.
- Les polítiques educatives no són neutres: hi ha intencionalitat ideològica en la forma com s'organitzen els sistemes.

B. Mobilització i ideologia docent

- Les mobilitzacions recents mostren un professorat preocupat per l'escola pública, les ràtios, la inclusió i la sobrecàrrega, no només pel salari.
- Això qüestiona la idea d'un docent majoritàriament dretanitzat: hi ha un cos docent crític i actiu.

C. Connexió entre escola i lluita social

- Docents participen en moviments socials (habitatge, migrants, justícia comunitària).
- L'escola pot tenir un rol polític en defensa de drets, més enllà de les aules.

D. Crisi de l'ofici docent i suport col·lectiu

- Molt desgast emocional i estructural: més necessitats d'alumnat, menys recursos i sensació de lluitar sols.
- Quan el col·lectiu es mobilitza ("no estem sols") augmenta la força i el sentit de la professió.

E. Exclusions del sistema i trajectòries rígides

- Molts "abandonaments" són expulsions estructurals.
- El sistema és massa lineal i poc flexible (ESO-batxillerat-universitat).
- L'orientació vocacional arriba tard i malament.

F. Privatització creixent de l'FP

- L'FP es converteix en un nínxol de negoci privat en expansió.

G. Avenços parcials però desiguals

- Reducció de l'abandonament escolar (del ~30% al 13%).
- Persistència de la segregació escolar i de desigualtats territorials.

H. Necessitat de projecte col·lectiu i "mística" educativa

- Falta un relat comú que doni sentit a la professió i articuli política, escola i pràctica diària.
- Els moviments de renovació pedagògica aporten espais de trobada, suport i comunitat.
- El pensament crític i el mètode socràtic emergeixen com a columna vertebral d'un projecte educatiu emancipador.

I. Tancament

- Cal tornar a fer-nos bones preguntes, reconstruir col·lectius i recuperar l' "ànima" de l'escola.
- Agraïment i reivindicació dels espais de debat com a motor democràtic i pedagògic.

7. Síntesi final de tota la taula rodona

La taula rodona planteja una diagnosi compartida: l'escola viu un moment crític en què conflueixen tres grans tensions estructurals:

1. Demandes socials contradictòries,
2. Debilitament del projecte educatiu modern,
3. Crisi del rol docent i de la institució escolar.

1. Què demana la societat a l'escola? (Martucelli)

Martucelli descriu una demanda social inconsistent i ingovernable: "tot i res". La masificació i els canvis socials han desbordat el model escolar, que ha perdut el seu projecte propi. Proposa una "ofensiva" educativa: no respondre només demandes, sinó formular una oferta política i cultural.

2. Com responen els sistemes educatius? (Prats)

Prats mostra l'escola atrapada en paradoxes, tensions i conflictes entre valors individualistes i comunitaris. L'educació pateix imposicions externes (PISA, tecnocràcia, burocràcia) i una erosió creixent de l'autoritat i identitat professional del docent. L'ofensiva passa per tres lluites:

- Cultural (recuperar la raó i el saber)
- Política (disputar el model educatiu)
- Estètica (fer de l'escola un lloc habitable)

3. Quin és l'estat democràtic del sistema? (Panadero)

Panadero denuncia una sobredosi de participació formal i una mancança de participació real. L'escola opera amb lògiques:

- tecnocràtiques (burocràcia, dades),
- adultocràtiques (alumnat sense veu),
- mercantilistes (famílies com a clients). Defensa una visió comunitària: els centres com a serveis integrals i espais de democràcia viva, vinculats al territori i als drets dels infants.

4. La resposta creuada: reconstruir promeses i recuperar mística

Martucelli sintetitza les aportacions anteriors i formula cinc promeses a recuperar:

- Raó i instrucció,
- Igualtat real (no oportunitats competitives),
- Participació plural,

- Renovació de l'escolarització (dins-fora com a continuu),
- Convivència com a nou ideal de vida en comú.

Sense un projecte col·lectiu, diu, l'escola perd "l'ànima".

5. El diàleg: confirmació i ampliació del diagnòstic

Les intervencions del públic aporten:

- evidències del paper polític internacional del neoliberalisme educatiu,
- reivindicació del professorat com a actor social,
- denúncia de l'expulsió estructural de l'alumnat vulnerable,
- alertes sobre la privatització de l'Educació,
- testimoni del desgast emocional del professorat,
- i una defensa contundent de la necessitat de col·lectius, moviments i xarxes.

6. Conclusió: un horitzó compartit

Tots els ponents convergeixen en un punt: l'escola necessita projecte, col·lectiu i sentit.

Tres idees claus emergeixen com a **síntesi final**:

A. **Fer-nos bones preguntes**

El pensament crític com a base d'una educació que emancipi en l'era de la IA.

B. **Reconstruir el col·lectiu docent**

Sense equips, xarxes, moviments i comunitat, no hi ha projecte transformador possible.

C. **Recuperar l'ànima i la mística de l'educació**

L'escola ha de tornar a ser un espai de cultura, igualtat, convivència i vida col·lectiva.